

VLEVA/MINA-sessie "REPower EU"

Samenvatting

Met het REPowerEU-pakket stelt de Europese Commissie maatregelen voor die erop gericht zijn om de afhankelijkheid van de EU van Russische energie-invoer af te bouwen tegen 2027 en meteen ook de groene transitie te versnellen. Concreet houdt dit plan een aanvulling, wijziging en intensifiëring in van het eerder uitgebrachte Fit-for-55-pakket. Hiermee is ook het thema gegeven van de zesmaandelijks sessie over Europese milieu- en energieactualiteit, die VLEVA en de Minaraad organiseerden op 5 juli 2022. Met deze nota wordt verslag gegeven van deze sessie.

Volgnummer briefing nota	2022 06	Versie:	1
Auteur + e-mailadres	Jan Verheeke, jan.verheeke@minaraad.be Stefanie Corens, stefanie.corens@minaraad.be		
Deze briefing is een kennisdocument, wat maakt dat het niet bindend is voor de organisaties die verbonden zijn aan de Minaraad of aan VLEVA. Het document wordt wel aanvaard als informatief achtergronddocument. Om snel te gaan, zijn deze notities niet voor nazicht voorgelegd geworden aan de sprekers.			
Referentie van wat besproken wordt:	VLEVA/MINA-sessie van 5/07/2022		

Inhoud

Samenvatting	1
Inhoud.....	1
Welkom – Ina De Vlieger, Liaisonofficer Energie, Klimaat & Milieu, VLEVA	2
Europese energie-, klimaat- en milieudossiers – Marjan Decroos (milieu-attaché departement Omgeving) en Jorre De Schrijver (energie-attaché VEKA), VV EU	2
REPowerEU: gezamenlijke Europese actie voor meer betaalbare, veilige en duurzame energie – Robert Nuij, Adjunct-hoofd bij DG Energie, Commissie	5
Vragen en antwoorden – deel 1.....	8
Impact REPowerEU-plan op Vlaanderen: een eerste inschatting – Stefanie Corens, energie & klimaat expert, Minaraad.....	10
Wat betekent REPower EU Plan voor Vlaanderen? – Andries Gryffroy, Vlaams voorzitter klimaatcommissie van het Vlaams Parlement	13
Vragen en antwoorden – deel 2.....	15
Slotwoord – Jan Verheeke, Secretaris Minaraad	16

Welkom – Ina De Vlieger, Liaisonofficer Energie, Klimaat & Milieu, VLEVA

Ina De Vlieger schetst de inhoud van de webinar (zie hierboven, inhoud), wijst op het belang van het onderwerp *REPowerEU*, en maakt, als moderator, enige technische afspraken.

Europese klimaat- en milieudossiers – Marjan Decroos (milieu-attaché departement Omgeving)

Marjan Decroos vangt aan met een algemeen overzicht van de [prioriteiten van het Tsjechische voorzitterschap](#). Voor de milieu- en klimaatdossiers gaat het om (1) het "Fit-for-55"-pakket; (2) biodiversiteitsbescherming en -herstel, (3) circulaire economie en bestrijding van de vervuiling, (4) aanpassing aan klimaatverandering – een belangrijke topic voor de informele ministerraad milieu – en (5) lichtvervuiling – een prioriteit die de Tsjechen zelf op de agenda hebben gezet. Bij dit laatste wordt niet meteen een bespreking op het niveau van ministers verwacht, maar waarschijnlijk komt er een *high-level*-vergadering met experts.

Klimaat – werkzaamheden in verband met "fit-for-55"

Over vijf wetgevende dossiers werd er onder het Franse voorzitterschap [einde juni een akkoord](#) bereikt: het [voorstel inzake de "Effort Sharing" verordening](#) (de zgn. 'non-ETS') ([algemene raadsoriëntatie](#)), het [voorstel inzake de Richtlijn Emissiehandel](#) ('ETS') ([algemene raadsoriëntatie](#)), het [voorstel inzake de verordening LULUCF](#) ([algemene raadsoriëntatie](#)), het voorstel van verordening tot [wijziging van de regeling betreffende de uitstoot van wagens en lichte bedrijfswagens](#) ([algemene raadsoriëntatie](#)) en de voorgestelde uitbreiding van emissiehandel tot gebouwen en wegtransport (algemene raadsoriëntatie). Ook in het Europees Parlement werd positie bereikt over deze dossiers. Over deze dossiers kan nu dus de trilogie starten tussen de wetgevende instellingen.

Op 5 april bracht de Commissie een [voorstel uit tot herziening van de Verordening F-gassen](#): wordt het voorwerp van bespreking tijdens dit voorzitterschap.

Een ander klassiek punt is de voorbereiding van de internationale [klimaattop COP27](#). De vastlegging van de EU-positie zal gebeuren in de vorm van raadsconclusies, en dit op de Raad Leefmilieu van 24 oktober.

Verder worden verwacht: een voorstel inzake CO₂-uitstoot van vrachtwagens en een voorstel van een Europees raamwerk inzake de certificering van koolstofverwijdering.

Biodiversiteit

Op 22 juni bracht de Commissie haar [voorstel van verordening inzake natuurherstel](#) uit. De regeling is bedoeld als een aanvulling op de Europese regelgeving inzake habitats. Hierbij wordt evenwel niet zozeer gefocust op beschermde gebieden, maar op het herstel van alle gedegradeerde ecosystemen. Het is een heel belangrijk wetgevend voorstel, dat afdwingbare doelstellingen zal bevatten. Het voorstel vormt een prioriteit van het Tsjechische voorzitterschap en zal aan bod komen zowel op de Informele Raad Leefmilieu als op de 2^{de} Raad Leefmilieu in december.

[In samenhang hiermee](#) verscheen ook een voorstel op het duurzaam gebruik van pesticiden, met eveneens ingrijpende reductiedoelen: dit voorstel zal besproken worden op de Raad Landbouw.

Ook voor biodiversiteit staat er een wereldtop op het programma, met name [COP15 inzake het Biodiversiteitsverdrag](#). Deze top gaat door in Canada, na twee jaar uitgesteld te zijn. Op de agenda staat er een "*global biodiversity framework post 2020*". Ook hier moet de Raad Leefmilieu conclusies aannemen, wat zal gebeuren op 24 oktober.

Tot slot is er in het kader van biodiversiteit nog het [voorstel van verordening inzake ontbossings-vrije producten](#). Dit voorstel heeft de Commissie gepubliceerd op 21 november 2021. [Een algemene raadsbenadering](#) werd vastgelegd op 28 juni. Zodoende: zodra het Europees Parlement zijn positie bepaalt, kunnen de trilogieën beginnen.

Circulaire economie

Als eerste is er het [voorstel van verordening betreffende batterijen](#) en dito afval: hierover is er in raadsverband [een algemene benadering](#) bereikt op 17 maart. De trilogieën zijn inmiddels aangevat en worden verder gezet onder het Tsjechisch voorzitterschap.

Er is ook een [voorstel van herziening van de verordening inzake transport van afval](#). Dit is een zeer omvangrijk voorstel, waarvan verhoopt was dat de raadspositie had kunnen vastgelegd worden tijdens het Tsjechisch voorzitterschap, maar de Tsjechen beogen slechts een voortgangsverslag tegen december.

Er ligt ook een [voorstel van verordening betreffende het ecologisch ontwerp van duurzame producten](#). Van dit voorstel zijn de onderhandelingen tot nog toe nog niet opgepikt. Meer specifiek werd dit voorstel uitgebracht door DG GROW samen met DG ENVI. Het Tsjechisch voorzitterschap legt deze zaak nu voor aan de RAAD COMPET, en dit tegen einde september. België heeft gevraagd om zeker ook de RAAD MILIEU te betrekken: daar wordt er een gedachtewisseling aan besteed.

Verder worden er vanwege de Commissie nog een reeks voorstellen verwacht: (*) herziening van de richtlijn verpakkingen en verpakkingsafval, (*) een beleidskader voor biogebaseerde plastics enz., (*) een update van het *monitoring framework* voor *circular economy* en (*) een voorstel van verordening inzake *green claims*.

Een gezondere omgeving

Als P.M. herinnert Marjan Decroos aan het vorig jaar verschenen voorstel voor herziening van de POP's-Verordening ([Persistent Organic Pollutants](#)); daarover is onder Frans voorzitterschap een akkoord bereikt in trilogie.

Een recent voorstel betreft de [herziening van de Richtlijn industriële emissies](#). Er wordt een gedachtewisseling beoogd onder de Raad Leefmilieu van 24 oktober.

Er worden vanwege de Commissie in dit verband nog een resem voorstellen verwacht: (*) de richtlijn stedelijk afvalwater, (*) inzake microplastics in het milieu, (*) herziening van de richtlijn luchtkwaliteit, (*) herziening van de richtlijn prioritair stoffen, (*) bijstelling van de EURO7 emissienormen, (*) een herijking van de classificering van chemische producten. Deze voorstellen zullen wellicht nog ter discussie staan tijdens het Belgisch voorzitterschap van 2024.

Data Raden Leefmilieu

Op de [kalender van het Tsjechische voorzitterschap](#) staat de Informele Raad Leefmilieu ingeschreven op 12 tot 14 juli; de gewone zittingen van de Raad Leefmilieu grijpen plaats op 24 oktober en 20 december.

Op basis van de beurtrol zal onze Vlaamse minister, Zuhal Demir, de Belgische stoel bekleden.

Europese energiedossiers – Jorre De Schrijver (energie-attaché VEKA)

Algemeen

Voor energie is het moeilijker dan bij milieu om een mooi gedetailleerd overzicht te geven, omdat er in de afgelopen zes maanden zoveel gebeurd is. Energiebeleid is meer dan ooit een politieke topprioriteit geworden, waarbij niet alleen de energieministers, maar ook de staats- en regeringsleiders zijn betrokken.

Een gezamenlijke aanpak voor de crisissituatie

Voor de energieprijzen legt de Europese Commissie de bal bij de lidstaten. Wel was er reeds recent [een toolbox](#) beschikbaar gesteld voor de lidstaten, en werd er een versoepeling doorgevoerd van [de staatssteunregels](#) voor energie, milieu en klimaat. Wellicht gebeurt er ook een hervorming van het prijsmechanisme van de elektriciteitsmarkt.

Nog belangrijker dan de energieprijzen is de kwestie van energiezekerheid. Men beoogt de afbouw van afhankelijkheid van door Rusland aangeleverde brandstoffen. Er is wat dat betreft een *taskforce* voor de gezamenlijke gasaankoop, en er zijn minimumnormen voor gasopslag. Die bewuste verordening is in recordtempo goedgekeurd. Essentie is dat er nu een verplichte vulgraad is voor gasopslag voor 80% tegen 1 november, met uitzonderingen voor lidstaten met zeer grote of zeer weinig opslagcapaciteit.

Een volgend plan is dat van RePower EU, wat een versterking vormt van het reeds op het getouw gezette ["Fit-for-55"-pakket](#). De raadsstandpunten zijn einde juni vastgesteld geworden:

De "Fit-for-55" dossiers in de Energieraad waren er vijf, op te delen in twee categorieën:

- Wijzigingen aan de richtlijnen energie-efficiëntie en hernieuwbare energie: hierover is er een akkoord bereikt tussen de lidstaten.
- Wijzigingen aan de regeling waterstof/hernieuwbare gassen, reductie methaan, diepgaande renovatie: hierover zijn de besprekingen gestart.

Focus wijziging Richtlijn Energie-Efficiëntie

Er is net einde juni over het [voorstel tot wijziging van de Richtlijn Energie-Efficiëntie](#) een akkoord bereikt over [een algemene oriëntatie](#). Zoals gebruikelijk hebben de lidstaten voor bepaalde versoepelingen gepleit en dit ook onderling afgesproken, evenwel met behoud van de doelstellingen. Voor de nationale bijdragen is er een verstrenging gebeurd: de lidstaten hebben beslist dat de lidstaten slechts 2,5% kunnen afwijken van de formule waarop de verplichting is gebaseerd. Voor de energiebesparingsdoelstelling en voor publieke gebouwen zijn er bepaalde versoepelingen doorgevoerd. In de komende maanden zullen er akkoorden moeten bekomen worden met het Europees parlement. Onder invloed van [REPowerEU](#) zullen de doelen allicht terug worden verzaamd. Het Europees Parlement zal zijn positie vaststellen in september, en vermoedelijk meegaan in een verzwaring van de doelstellingen.

Focus wijziging Richtlijn Hernieuwbare Energie

Ook hier is er over het [voorstel tot wijziging van de Richtlijn Hernieuwbare Energie](#) een akkoord ([algemene oriëntatie](#)) bereikt waarbij onder meer wel het ambitieniveau behouden wordt. Het oorspronkelijk vooropgestelde bindende karakter van de doelen (= voorstel Commissie) voor bepaalde sectoren (industrie, transport, verwarming) is wel versoepeld (= inbreng lidstaten).

Programma Tsjechisch voorzitterschap

Het hoofddoel van het voorzitterschap is, om, voor deze twee richtlijnen, tegen december de tegengestelde vectoren tussen lidstaten, Commissie en Parlement te verzoenen. Voor de drie andere dossiers beoogt men een oriëntatie te bekomen op raadsniveau.

Op de [kalender van het Tsjechische voorzitterschap](#) staan er, voor de *Transport, Telecommunications and Energy Council*, zittingen voor Energie geprogrammeerd voor 11 en 12 oktober (informele raad); de gewone zittingen op 25 oktober en 19 december. Naast de gewone ministerraden valt niet uit te sluiten dat er buitengewone ministerraden komen.

Minister Van der Straeten zit in de Belgische stoel, en Vlaamse minister Demir is assessor.

REPowerEU: gezamenlijke Europese actie voor meer betaalbare, veilige en duurzame energie – Robert Nuij, Adjunct-hoofd bij DG Energie, Commissie

Context

De beleidscontext is gekend: de aanvang bestaat in [de Europese Green Deal](#), wat een algemene leidraad vormt voor het presidentschap van Ursula von der Leyen. Deze strategieverklaring had vooral betrekking op klimaat en energie, maar ook op bv. voedselvoorziening en natuurbehoud, en, onderliggend, alleszins ook op het streefdoel te komen tot een rechtvaardige transitie.

Een ander belangrijk uitgangspunt wordt gevormd door de Europese klimaatdoelstellingen voor 2030 en voor 2050, zoals vastgelegd in [de EU-Klimaatwet](#). In het verlengde hiervan is [het "fit-for-55"-pakket](#) medio vorig jaar door de Europese Commissie voorgesteld. Wat hierin belangrijk is, is dat het gaat om een samenhangend pakket.

Met dit alles was de Europese Commissie reeds heel hard bezig, waarbij rond de jaarwisseling de hoge energieprijzen en vervolgens de invasie in Oekraïne roet in het eten gooide. Deze wijzigingen in de omgeving, hebben geleid tot [een additioneel pakket: REPowerEU](#). Dit pakket heeft twee algemene doelen: zowel meer energie-onafhankelijkheid als meer vergroening. Het pakket is hierbij gestoeld op drie pijlers: meer energie-efficiëntie, meer diversificatie en versnelling van de uitrol van schone energie. Het gaat zowel om [maatregelen op korte als op middellange termijn](#).

Maatregelen op korte termijn

Als eerste is er een reeks korte termijn maatregelen, tussen nu en de komende winter.

Korte-termijn maatregelen



- De gasvoorraad aanvullen tot **80 %** tegen 1 november 2022
- EU **gecoördineerde plannen** voor vermindering van de vraag in geval van verstoring van de gaslevering
- **Gemeenschappelijke aankopen** van gas, LNG en waterstof via het **EU-energieplatform**, voor alle lidstaten die wenselijk is te nemen en voor Oekraïne, Moldavië en Georgië en de Westelijke Balkan
- Nieuwe **energiepartnerschappen** met betrouwbare leveranciers, met inbegrip van toekomstige samenwerking op het gebied van hernieuwbare energie en koolstofarme gassen



De Commissie overlegt met de lidstaten om te komen tot gecoördineerde vermindering van de vraag: wat zijn de industriële sectoren die niet zonder gas kunnen en welke kunnen eventueel wél tijdelijk zonder gas.

Een ander belangrijk element is die gemeenschappelijke aankoop van brandstoffen zoals gas, LNG en waterstof. Als eerste stap is hiertoe [het Energieplatform](#) opgezet binnen de DG ENERGIE. Dit staat open voor alle lidstaten, evenals, via een taakgroep, voor Oekraïne, Moldavië, Georgië en de Westelijke Balkan. Het gaat dus niet alleen over gemeenschappelijke aankopen, maar ook om vraagbundeling, solidariteit tussen landen en partnerschappen met derde landen. Wat betreft de relaties met leveranciers heeft de Commissie reeds *memories of understanding* gesloten met Israël, Egypte, Algerije, Azerbeidzjan, VSA enz.

Een tweede reeks KT-maatregelen is als volgt:

Korte-termijn maatregelen



- Een mededeling over **energiebesparing** in de EU, met aanbevelingen voor burgers en ondernemingen om ongeveer **13 miljard m³** ingevoerd gas uit te sparen
- Snelle uitrol van projecten voor **zonne- en windenergie** (in combinatie met het gebruik van hernieuwbare waterstof), waardoor circa **50 miljard m³** ingevoerd gas kan worden uitgespaard
- Een verhoging van de **biomethaanproductie**, waardoor **17 miljard m³** ingevoerd gas kan worden uitgespaard
- Goedkeuring van de eerste EU-brede **waterstofprojecten** tegen de zomer



De aankomende mededeling over energiebesparing is er op gericht om op korte termijn concrete extra besparingen te genereren. Energiebesparing is immers nog steeds de goedkoopste, veiligste en schoonste manier om onze afhankelijkheid van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland te verminderen. Met de mededeling wil de Commissie burgers en bedrijven ondersteunen door gerichte informatie te verstrekken, om hen te helpen weloverwogen keuzes te maken en energie-efficiënte aankopen te doen.

Maatregelen op middellange termijn

Middelange-termijn maatregelen (uitgevoerd voor 2027)



- **Ambitieuze doelstellingen voor energiebesparingen** door de EU-brede doelstelling inzake efficiëntie voor 2030 van 9 % naar 13 % op te trekken
- Regelgeving om de **energie-efficiëntie in de vervoerssector** te verhogen
- Het Europese streefcijfer voor **hernieuwbare energie** voor 2030 van 40 % naar 45% optrekken
- Nieuwe wetgeving en aanbevelingen voor **snellere vergunningen voor hernieuwbare energie** in het bijzonder in specifieke "go-to gebieden" met een laag milieurisico
- **Strategie voor zonne-energie** (bv. zonnedaken initiatief, partnerschap voor zonne-energievaardigheden, Europese industrie alliantie voor de zonne-energiesector)

European Commission

De vervoerssector is relevant en problematisch, omdat daar de emissies nog steeds stijgen.

De Commissie beoogt ook nieuwe regelgeving te introduceren om de vergunningsprocedures voor windparken en zonnepanelen te kunnen versnellen. Hernieuwbare energie wordt aangemerkt als een hoger openbaar belang. Er zal gewerkt worden met "go-to"-gebieden, die op het niveau van de lidstaten worden aangeduid: zones met een laag milieurisico, waar zonder veel tijdverlies kan vergund worden.

De [EU-strategie voor zonne-energie](#) is gericht op de versterkte uitrol van fotovoltaïsche energie. Als onderdeel van het *REPowerEU*-plan is deze strategie erop gericht om tegen 2025 meer dan 320 GW aan fotovoltaïsche zonne-energie online te brengen, meer dan twee keer het huidige niveau en bijna 600 GW tegen 2030.

Middelange-termijn maatregelen (uitgevoerd voor 2027)



- Het koolstofvrij maken van de **industrie** bevorderen door de versnelde uitvoering van projecten ter waarde van circa **€3 miljard** in het kader van het **Innovatiefonds**
- **Investerings** in een geïntegreerd en aangepast **infrastructuurnetwerk** voor gas en elektriciteit
- **Nieuwe EU-maatregelen** om te garanderen dat de industrie toegang heeft tot **cruciale grondstoffen**
- Een programma voor de **versnelde invoering van waterstof** om tegen 2025 17,5 GW aan elektrolyse-installaties te bouwen om de EU-industrie van brandstof te voorzien door een eigen productie van **10 miljoen ton** hernieuwbare waterstof

European Commission

Financiering van de vereiste investeringen

Dit alles zal heel wat investeringen vereisen, en [de financiering hiervan](#) is een afzonderlijke kwestie.

Investeringen

- Tussen nu en 2027 zijn extra investeringen van **210 miljard euro** nodig om de invoer van Russische fossiele brandstoffen, die momenteel bijna **100 miljard euro** per jaar kost, af te bouwen
- De lidstaten moeten een nationaal **REPowerEU-hoofdstuk** toevoegen aan hun **herstel- en veerkrachtplan** om verdere investeringen vrij te maken (RRF voorziet voor BE 3.6 miljard EUR in subsidies en 2.3 miljard EUR in leningen)
- De lidstaten kunnen gebruikmaken van de resterende **RRF-leningen** (momenteel **225 miljard euro**) en nieuwe RRF-subsidies ter waarde van **20 miljard euro** (uit de veiling van emissierechten)
- **Andere bronnen:** cohesiefondsen, Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling, Connecting Europe Facility, Innovatiefonds, nationale begrotingsmaatregelen, particuliere investeringen, etc.



Er zijn een aantal manieren voor de financiering van deze investeringen. De lidstaten moeten alleszins een *REPowerEU*-hoofdstuk toevoegen in hun herstel- en veerkrachtplan. Wat die "resterende leningen" betreft: het gaat om faciliteiten die beschikbaar waren, maar waarvan lidstaten geen gebruik gemaakt hebben. Normaliter worden die elders vrijgegeven.

Verdere uitrol van *REPowerEU*

Hoe zien de vooruitzichten eruit:

Vooruitzicht

- **'Fit for 55' voorstellen maken voortgang** in de Raad en het Europese Parlement (bv. EED, EPBD, RED, ETS herzieningen)
- **EU Energie Platform** wordt opgezet (bv. regionale groepen, relatie met lidstaten, IT support)
- **Lidstaten actief** met vullen van gasvoorraden, energiebesparingen, plannen voor vermindering gasvraag, *REPowerEU* component van HVP, enz.
- Belang van **sociale en economische impact** van hoge energieprijzen (bv. energie armoede, midden- en kleinbedrijf, energie-intensieve industrie)
- **Digitalisatie van het energiesysteem** (actie plan in voorbereiding)



De Commissie verhoopt dat er snel akkoorden worden bereikt over deze additionele maatregelen. Wat de vermindering van de gasvraag betreft: dit is de *REPowerEU*-component van het herstel- en veerkrachtplan. Wat de sociaal-economische impact aangaat is er een toolbox gegeven aan de lidstaten. In de schoot van de Commissie is er ten andere ook een discussie gaande betreffende een "cap" op de gasprijzen. De vermelde digitalisatie van het energiesysteem zal leiden tot een actieplan dat in september wordt gepubliceerd.

Vragen en antwoorden – deel 1

- Eerst een vraag in verband het met actualiteitsoverzicht: *Is het mogelijk om aan te geven of België een standpunt zal innemen in de triloog inzake het toepasselijk maken van ETS op wegvervoer, en zo ja kan dit standpunt kort toegelicht worden?* Marjan Decroos: betreft de uitbreiding van ETS richting "BRT" (buildings & road transport). Op de recentste Raad Leefmilieu heeft BE expliciet gesteld dat ze zich onthoudt, wegens interne verdeeldheid. Dit maakt dat BE niet echt kan meespelen in het bepalen van het mandaat van de Raad.
- *De vrijwillige groepsaankopen voor gas: wat als het prijs-dempend effect van deze aankopen te kort schiet en de gasprijzen toch hoog blijven in de zomer, terwijl de huidige LT-contracten*

- aflopen? Welke acties zouden dan ondernomen worden?* Robert Nuij: eerst een feitelijke correctie: we zijn nog niet gezamenlijk aan het aankopen – er zijn dus nog geen aankopen gedaan. Op korte termijn wordt ingezet op de import van LNG. Die import is wel reeds aan het stijgen: uit VSA en uit Noorwegen. De gezamenlijke aankopen zullen als eerste doel hebben om tekorten te vermijden. Het zou kunnen dat dit wel gepaard gaat met een verhoging van de prijzen. Zoals gezegd, een piste die in dit verband bekeken wordt, is het instellen van een "cap" om te voorkomen dat de prijzen omhoog gaan.
- *Kan er meer duiding gegeven worden bij het Europese **solidariteitsmechanisme** voor gasbevoorrading?* Robert Nuij: dit solidariteitsmechanisme is belangrijk, en het gaat er nu om dat de lidstaten voldoen aan de regelgeving die op heel korte termijn werd vastgelegd. Er grijpen hiertoe gesprekken plaats met alle lidstaten: wat zijn ze van plan om eventuele gasonderbrekingen op te vangen, tot en met beperkingen in het gebruik? Een ander element betreft gasverbruik voor elektriciteitsopwekking. Dit ligt bv. gevoelig in Italië, dat immers zeer afhankelijk is van gas als basis voor productie van elektriciteit. Aan het einde van de zomer komt er een mededeling van de Commissie.
 - *In welke mate komen er, naast elektrificatie, maatregelen voor meer **inzet op warmtenetten** waar warmtepompen niet kunnen?* Robert Nuij: de Commissie heeft voorgesteld om de eisen voor efficiëntie van warmtenetten te verhogen. Ook de mogelijkheid van restwarmte wordt meer in beeld gebracht – is link met industrie. Een andere mogelijkheid betreft grote, industriële warmtepompen voor aanlevering in warmtenetten. Waar geen warmtepompen kunnen worden ingezet, moet gekeken worden naar alternatieven, zoals biomethaan, hernieuwbare waterstof enz.
 - *Wat is de **verhoopte impact van REPowerEU op de on-shore windenergie**?* Robert Nuij: de aanpassing van de regels van het vergunningenstelsel wordt bekeken, om te zien of deze vorm van energieproductie niet wat meer wind in de zeilen kan krijgen. Vooral van de "go-to"-gebieden wordt veel verwacht.
 - *Goed dat er een regeling komt, maar als er feitelijk geen **"go-to"-areas met laag milieurisico** kunnen worden aangeduid, moeten de doelstellingen voor on-shore-wind dan worden **verminderd**?* Robert Nuij: het is niet de bedoeling om de milieureglementering te gaan ondermijnen. Wel: als een gebied geen probleemgebied is, dan moet de procedure sneller kunnen. In een niet-go-to-area moet dus de normale procedure worden gevolgd. Als die gebieden samen genomen de realisatie van de doelstellingen onmogelijk maken, dan moet heroverweging van de doelen mogelijk zijn.
 - *Wat is de **geschatte impact op transportsectoren van Repower EU**?* Robert Nuij: we hebben voor de transportsector bepaalde doelstellingen aangegeven. Het betreft het aandeel elektrische auto's in wagenparken van bedrijven. Ook komt vrachtverkeer in beeld: in beeld zijn bepaalde aerodynamische middelen om het verbruik van energie te doen dalen. Alleszins blijft het lastig om bij transport vooruitgang te boeken. Sommige modi zijn zeer moeilijk om te elektrificeren.
 - *In transport komt de grootste bijdrage aan hernieuwbare energie uit **biomassa**: wat zal de evolutie zijn van biofuels in het **zwaar vervoer** naar 2030/2050 toe?* Robert Nuij: is geen expert voor biofuels ... is alleszins moeilijk om een goede balans te vinden, zowel in verband met milieu als voedselvoorziening.
 - *REPowerEU voorziet een **biomethaan-target**. Zijn er targets per lidstaat? Hoe wordt de bijdrage van België in dit verband vastgelegd?* Robert Nuij: voor zover hem bekend wordt dit niet

onderverdeeld per Lidstaat. De doelbepaling moet dus op nationaal niveau bekeken worden: wat zijn de mogelijkheden en wat zijn de afzetmogelijkheden? Alleszins is het de bedoeling om de productie te stimuleren als alternatief voor gas en LNG. Maar dit zal wellicht niet leiden tot opgelegde doelstellingen voor de lidstaten.

- *Het is onmogelijk voor de EU om alle **energie binnen de grenzen** te produceren: hoe zit het met **import** van hernieuwbare elektriciteit, waterstof of vergelijkbare brandstoffen?* Robert Nuij: het is duidelijk dat het importeren van gas of het re-introduceren van steenkool geen oplossing is op lange termijn. Er wordt dus bilateraal bekeken of het mogelijk is om hernieuwbare waterstof te importeren of zelfs elektriciteit.
- *Houdt de EU rekening met een grootschalige inzet van de recente **innovaties in verband met aquathermie**, wat een bijkomende optie zou kunnen bieden naast ondiepe geothermie?* Robert Nuij: hierover heb ik geen informatie. (NVDR: *Aquathermie is een verwarmingstechniek met bestaande technologie die gebruik maakt van rivierwarmte/koelte voor verwarming/koeling van gebouwen; er is reeds [een optimalisatiemodel](#) beschikbaar*).
- *Komt er in het van REPowerEU extra **budget voor innovatie**?* Robert Nuij: er wordt 3 miljard extra ingezet voor het Europees innovatiefonds, gericht op korte-termijn-projecten voor verminderd gebruik van fossiele brandstoffen in de industrie.
- *Hoe kan aanspraak worden gemaakt op (een deel van) de nieuwe 20 miljard **subsidies**?* Robert Nuij: met name de fondsen voor herstel en veerkracht worden verhoogd met 20 miljard. Deze bijstelling is wel nog slechts een voorstel. Een van de discussies betreft de wijze van verdeling van de fondsen onder de lidstaten. De Commissie stelde immers voor om de verdeelsleutel van het herstelfonds te continueren, terwijl sommige lidstaten stellen dat de impact van een energiecrisis anders van aard is en dus tot een andere verdeelsleutel hoort te leiden.
- *Komen er ook nieuwe **subsidie-instrumenten** in het kader van REPowerEU, of kan er alleen beroep op worden gedaan via bestaande instrumenten?* Robert Nuij: behalve de 20 miljard en die 3 miljard van het Innovatiefonds (niet zeker of dit nieuw geld is) gaat het vooral om verplaatsing van investeringen binnen bestaande fondsen. Er zal dus meer flexibiliteit zijn voor de lidstaten om verschuivingen door te voeren binnen hun subsidiepolitiek.

Impact REPowerEU-plan op Vlaanderen: een eerste inschatting – Stefanie Corens, energie & klimaat expert, Minaraad

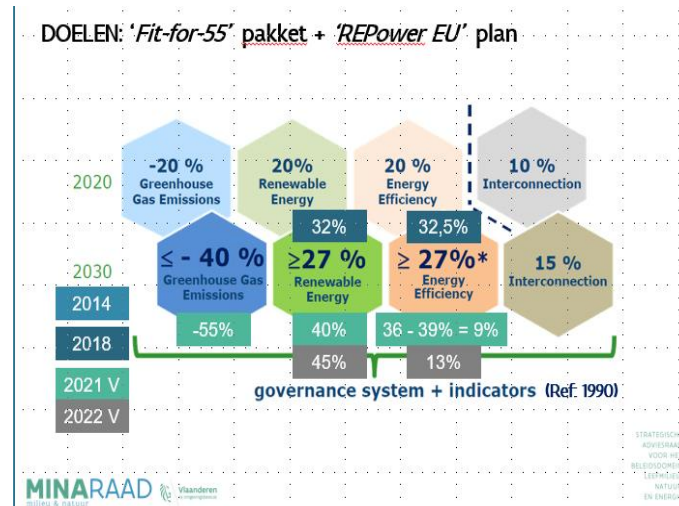
Middenveldorganisaties in de Minaraad en in VLEVA

Stefanie Corens vangt aan met een korte voorstelling van de [Minaraad](#) en [VLEVA](#), als platformen voor middenveldorganisaties: via de Minaraad worden strategische adviezen verleend aan de Vlaamse Regering en het Parlement; VLEVA is een informatieplatform en een netwerk voor alles wat te maken heeft met Europees beleid. De partners van de Minaraad en deze van VLEVA overlappen gedeeltelijk: gemeenschappelijk zijn Voka, Unizo, Boerenbond en Gezinsbond.

REPowerEU als stap in het Europese energie- en klimaatbeleid

Vervolgens wordt het Europees Kader 2030/2050 kort hernomen, ter situering van het [REPowerEU](#). Dit laatste kan worden opgevat als een sluitstuk of een versterking van [de Europese Green Deal](#), dat, samen met [het "fit-for-55"-pakket](#), een tiental grote maatregelen bevat. In de vorige

presentatie is duidelijk geworden wat het opzet is. In essentie gaat het niet alleen om klimaatbeleid, maar ook om een economisch gegeven en een geopolitiek gegeven. Men wil immers komen tot een vermindering van de gasimport uit Rusland met 2/3 tegen 2023, en een complete stopzetting hiervan tegen 2027. De doelstellingen voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie worden nog wat verder versterkt.



Opmerkelijk is dat klimaat- en energiebeleid wordt opgevat als een cruciaal deel van de oplossing van dit geopolitiek probleem. De doelen en pijlers van het REPowerEU-beleid zijn zo-even uitvoerig uiteengezet.

Standpunten van organisaties

Hierna volgen enige standpunten van raadsorganisaties die direct of indirect in verband kunnen worden gebracht met het REPowerEU-pakket. Hiertoe werd in hoofdzaak voortgebouwd op wat deze organisaties ingebracht hebben in een door VLEVA georganiseerde enquête in verband met de Oekraïne-crisis, samen genomen met enkele recente adviezen en studies van de Minaraad. De weergave van deze standpunten valt dus op te vatten als indicatief maar niet bindend voor deze organisaties, wat het REPowerEU-beleid betreft.

VOKA:

- Het momentum dat uit deze crisis voortkomt moet worden benut om de elementen van de *Green Deal* verder uit te rollen.
- De ambities van het REPowerEU-pakket worden positief bejegend: het gaat erom de afhankelijkheid van Russische import af te bouwen, en om dit op een zo uniform mogelijke wijze door te voeren in de EU. Voka is ook tevreden dat dit collectief – vanuit de EU – wordt aangepakt.
- Er is wel bezorgdheid in verband met de kostprijs in relatie tot de ambitie. Het aanbod op de wereldmarkt van groene brandstoffen is immers beperkt. Er moet over gewaakt worden dat de economische schade voor de EU deze voor Rusland niet gaat overtreffen.
- Voka vraagt daarom concreet om de aanvoerroutes voldoende te kunnen diversifiëren, en om de prijsbezorgdheden mee te nemen in de uitrol van het pakket.

BOERENBOND:

- Voor Boerenbond is energiezekerheid het essentiële punt. Het *REPowerEU*-pakket moet er op gericht zijn dit te garanderen, zonder dat de koopkracht daalt of de kosten stijgen.
- Indien rendabel moet er dus krachtig ingezet worden op meer hernieuwbare energie. Wat dit betreft is er nood aan een faciliterend vergunningenbeleid en een aangepast net.
- Voor Boerenbond is er nood aan meer investeringskracht om de investeringscyclus te kunnen verkorten.
- Hierbij moet voorzien worden in voldoende alternatieven, ten einde fossiele brandstoffen te kunnen afbouwen. In het bijzonder worden nu nog vele landbouwmachines aangedreven op diesel, en het valt te bezien hoe deze omschakeling zou moeten gebeuren.

UNIZO:

- UNIZO is minder voorstander van LNG als alternatieve fossiele brandstof, omdat dit relatief duur is.
- Het zal nodig zijn om op korte termijn te focussen op meer energie-efficiëntie; in de lange termijn moet ingezet worden op hernieuwbare energie.

GEZINSBOND:

- Gezinsbond wijst er op dat de vervanging van gas als verwarmingsbron een investeringslast legt bij de gezinnen. Als men gaat verwachten dat gezinnen naar alternatieven gaan kijken, dan moet de focus gelegd worden op steun voor kwetsbare gezinnen. Hierbij wordt verwezen naar de recente studie van prof. Johan Albrecht, waaruit blijkt dat 50% van de gezinnen niet over de nodige financiële middelen beschikt om de nodige renovatie door te voeren.
- Er is dus nood aan zowel financiële als op praktische ondersteuning.

VLAAMSE CONFERATIE BOUW:

- VCB stelt vast dat er in de afgelopen jaren een grote toename is van voorzieningen voor hernieuwbare energie in nieuwbouw en vernieuwbouw.
- Het zal nodig zijn om groene elektrificatie aan te moedigen door dit voordeliger te maken dan de inzet op fossiele brandstoffen.

VITO:

- VITO vraagt om de invoer van HE-moleculen te organiseren. In de eerste decennia zal dit immers de meest voorkomende energiedrager zijn in de EU.
- Hiertoe moeten er snel akkoorden worden gesloten met producenten zoals OPEC, Marokko, Chili, Zuid-Afrika, enz.

BOND BETER LEEFMILIEU:

- De BBL is op zich positief over het Europese streven naar energie-onafhankelijkheid ten aanzien van Russisch gas.
- Maar de focus van *REPowerEU* ligt nog te veel op fossiele oplossingen. BBL begrijpt dat het conflict in Oekraïne geleid heeft tot collectieve paniek over gasbevoorrading. Zal de inzet op extra-LNG-terminals leiden tot oplossingen voor het bevoorradingprobleem? De doorlooptijd van dergelijke investeringen is 3-6 jaar – wat dus maakt dat het acute probleem hiermee niet wordt verhinderd. Tegelijk zou men hiermee een *lock-in* organiseren voor de komende 30 jaar. Een en ander is niet in lijn met Parijs-akkoord.

- BBL vraagt dus niet te investeren in fossiele bronnen, maar wel in te zetten op snelle loskoppeling van gas, en omschakeling naar energie-efficiëntie en hernieuwbare energie.

Recent advieswerk van de Minaraad

[Advies 2022 | 005 over het verzamelbesluit VLAREM II en Energiebesluit 7](#)

- In dit recente advies is het **besef van urgentie** duidelijk aan bod gekomen. Iedere raadspartner is er zich van bewust dat het beperken van de energievraag van cruciaal belang is.
- Daarom heeft de Minaraad verklaard voorstander te zijn van de beoogde **renovatieverplichting**, met wel wat bedenkingen bij de kwestie van het na te streven startlabel.
- De subsidies voor fossiele boilers worden gestopt in 2025. Het advies hierbij is: **Vlaanderen beken kleur wat betreft fossiele brandstoffen** in de verwarming van gebouwen. Zo kan in de toekomst voorkomen worden dat een gezin, (na renovatie) investeert in een fossiele boiler, en die dan enkele jaren later moet verwijderen voor de afschrijvingstermijn.
- Bij dit alles is **passende en consistente communicatie** prioritair: vele mensen zien door het bos de bomen niet meer. Bv. in de infobrochure BEnoveren wordt de condensatieketel nog positief belicht en de premie voor gascondensatieketels loopt nog tot 1/7/26.

[Advies 2021 | 006 over gebiedsgerichte afstemming van hernieuwbare energie](#)

- Een kwestie die met *REPowerEU* aangepakt wordt, betreft de ruimtelijke **inplanning van installaties voor hernieuwbare energie**. Volgens de Minaraad moet men hierbij komen tot inplantingsbeslissingen die maatschappelijk gedragen zijn.
- Hierbij wordt het best gebruik gemaakt van de [Dynamische Energieatlas van VITO](#). Het potentieel voor windenergie in Vlaanderen moet, aldus het advies, vooral gezocht worden in landelijk en randstedelijk gebied. Zonne-energie moet maximaal op daken van gebouwen.
- Wat het **versnellen van vergunningen** aangaat: momenteel is er veel onzekerheid en gaan dossiers gepaard met veel juridische kwesties. Indien men zou kunnen komen tot een snellere vergunningverlening, kan dit de kosten voor omschakeling naar hernieuwbare energie drukken. Minaraad vraagt al sinds 2012 "oplossingsgerichte maatregelen zodat lange procedures kunnen worden vermeden".
- Ook wordt met dit advies aandacht gevraagd voor de **collectieve inzet van hernieuwbare warmte**: elke particulier wordt geconfronteerd met de keuze tussen een individuele warmtepomp dan wel een aansluiten bij een warmtenet. Het lokale niveau moet hierbij leidraad (kunnen) verschaffen.
- Tot slot wordt met dit advies gevraagd duidelijkheid te verschaffen over de **toekomst van onze gasnetten**. In hoeverre kunnen deze herbruikt worden voor groene/schone toepassingen? Sommige netten zullen verwijderd moeten worden.

Wat betekent REPower EU Plan voor Vlaanderen? – Andries Gryffroy, Vlaams voorzitter klimaatcommissie van het Vlaams Parlement

[Andries Gryffroy](#) spreekt deels uit eigen naam, deels als voorzitter van de [Commissie Vlaams Energie- en Klimaatplan](#) van het Vlaams Parlement.

Deze commissie is, over de partijgrenzen heen, opgericht om, mits een aantal voorwaarden, te kunnen discussiëren over een aantal topics. Deze voorwaarden zijn:

- We gaan het niet hebben over thema's waarover Vlaanderen niet bevoegd is.
- We gaan het niet hebben over de *targets* – is immers sterk ideologisch gekleurd.
- We gaan wel op zoek naar topics waar gezamenlijk tot conclusies kunnen komen.

Twee voorbeelden van gezamenlijke conclusies die reeds zijn bereikt:

- De commissie is opgestart in november. Sindsdien is er die oorlog met Oekraïne erbij gekomen. Deze oorlog is echt wel een *eye-opener* geweest voor **het geopolitiek karakter** van de problematiek. Voorbeelden: op een bepaald moment verschijnt er een krantenkop dat de EU de import uit Rusland zal afbouwen en de VSA verklaart hier blij mee te zijn; de discussie met de maximale gasprijs geraakt niet rond omdat het VK en Noorwegen dat niet zien zitten; in Noorwegen doet een stakingsdreiging de gasprijs stijgen. Het enige wat we kunnen doen in Vlaanderen is ervoor proberen te zorgen dat onze afhankelijkheid vermindert.
- Een andere conclusie van onze commissie is dat we moeten stoppen te zeggen dat Vlaanderen slecht bezig is. Meer moet gebeuren *bottom-up*, in een *setting* van **multi-level-governance**, en hierbij heeft iedere regio haar DNA. Bv. de chemiecluster in Antwerpen kan zeer veel energie-efficiëntie genereren, maar wij zullen nooit, zoals in Oostenrijk, kunnen inzetten op klassieke *hydropower*. Vlaanderen is in EU-context de tweede beste voor renovatie-inspanningen, en ook voor nieuwbouw scoren we zeer sterk. Voor de ratio zonne-energie en wind-energie per inwoner staan we telkens in de top-5 van Europa.

In principe kan de spreker zich scharen achter **REPowerEU**. De mensen en de bedrijven zien in dat ze, bij ongewijzigd beleid, met steeds hogere facturen zullen zitten voor energievoorziening. De **REPowerEU** beoogt meer te besparen, meer te diversifiëren en meer om te schakelen naar hernieuwbare energie. Dit is **de correcte driehoeksverhouding**.

In de komende tijd zal de parlementaire commissie werken rond een aantal thema's, op basis van hoorzittingen, waarbij ook de *stakeholders* zullen worden uitgenodigd.

- Het eerste thema is reeds behandeld, en betrof de **internationale context**. De conclusie was dat we niet moeten denken dat alles zomaar elektrificeerbaar zal zijn. Interessant is een lopende *feasibility study* om CO₂ af te vangen en te transporteren naar Noorwegen voor opslag.
- Een tweede reeds behandeld thema betrof de **energie-infrastructuur**. De vraag die aan Fluvius werd gesteld was: hoeveel middelen zijn er nodig om te investeren in een net dat de transitie aankan? Op het niveau van het distributienet sprak Fluvius van een nood aan 4 miljard indien men de particulier zelf ook zoveel mogelijk maatregelen doet nemen + 4 miljard extra indien de particulier niets moet ondernemen. De discussie ging erover wat nu optimaal zou zijn, bij afschrijvingen van deze investeringen over 30 jaar... of nog: vanaf wanneer overstijgt de som van opgelegde particuliere investeringen die 4 miljard extra?
- Het thema **landbouw** is nu aan de orde in de commissie. Dit thema is zeer gevoelig, vanwege de kruisverbanden met het stikstofdebat, en, verderop, met het debat over duurzame en verzekerde voedselvoorziening.
- Na de vakantie zal het gaan over klimaatneutraliteit bij **bedrijven**. Hier is het spanningsveld aan de orde tussen bedrijven die omwille van hun imago wel wat maatregelen willen nemen en brochures uitbrengen ... maar zodra je ze als overheid maatregelen wil opleggen, steigeren ze. Wat is hier het juiste evenwicht en hoe kunnen we als overheid faciliteren zowel als aandrijven? Anderzijds is rechtsonzekerheid voor bedrijven alleszins wel een kwestie die moet opgelost worden: via benchmarking convenanten enz.

- Het volgende thema, van het **lokaal klimaatbeleid**, belooft heel interessant te worden. Met onze samenwerking tussen de gewestelijke en de gemeentelijke autoriteiten hebben we wellicht een uniek model ontwikkeld in Europa. De volgende stap is het organiseren van een systeem van "*lessons learned*" die doorgegeven moeten worden vanwege de ene gemeente naar andere gemeente. En nog een stap betreft de optimale inzet van gebruiksdata bij het nemen van plannings- en investeringsbeslissingen.
- Een daarop volgend thema zal **transport** betreffen. Hier moeten we vooral kijken naar de vooruitgang die al of niet mogelijk is op het vlak van fiscaliteit.
- De **uitrol van hernieuwbare energie** is de volgende kwestie die de commissie wenst te behandelen. De focus zal hierbij liggen op de ontplooiing van het **energiedelen**, met onder meer een voorstel van decreet op meergezinswoningen. Ook andere deelsituaties zullen aan de orde zijn, bv. shoppingscentra enz. Hoofdzaak is dat we drempels slechten: wat zit er nog fout in energiedelen, waardoor dit schema nog niet voldoende tot ontwikkeling komt? Een factor is het nuttige gebruik van de data: Fluvius is nog niet klaar.
- Daarna zal het terug gaan over **renovatie van gebouwen** en woningen. Na de renovatieplicht rijst er inderdaad de vraag: was het niveau wel goed, of moeten we scherper gaan? Hierover was er reeds een interessant debat met Bond Beter Leefmilieu. Maar bij die renovatie-inspanningen zijn ook andere kwesties aan de orde, bv. laadpalen in ondergrondse parkings van appartementsgebouwen... De problematiek van appartementsgebouwen en de vereniging van mede-eigenaars is er ook één: een vereenvoudigde administratieve procedure is afgesproken. Het is duidelijk dat het in verband met gebouwen steeds opnieuw gaat over heel praktische kwesties.
- Een volgend thema betreft de **dienstverlening aan de burger**. Zal vooral gaan over communicatie, over energiehuizen en over energieloketten. Maar daarnaast is er ook de nijpende problematiek van arbeidskrachten: als er investeringsbereidheid is, maar er zijn geen arbeidskrachten, dan zal er ook niets gebeuren.
- Tot slot is er **klimaatadaptatie**, als laatste thema.

Het is dus duidelijk de bedoeling van deze commissie over de partijgrenzen heen concrete struikelblokken aan te pakken en kafkaïaanse toestanden te verhelpen. Als we hierbij problemen detecteren die op het Europese niveau moeten worden opgelost, zullen we dit zeker laten weten. De parlementaire commissie hoopt met aanbevelingen af te ronden voor de volgende klimaatop.

Vragen en antwoorden – deel 2

- *Heeft de Minaraad ook gesproken over het inzetten van bestaande aardgasleidingen voor waterstof?* Stefanie Corens: **aardgasnetten** zijn in de advisering over de ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energie inderdaad kort besproken geweest in verband met de omschakeling naar waterstofgas (en ook het eventueel injecteren van biomethaan), evenwel zonder dat dit een centraal punt was.
- *Hoe ziet men het plaatsen van **zonnepanelen** boven landbouwgewassen?* Stefanie Corens: Minaraad is duidelijk voorstander van installatie van zonnepanelen op daken, en niet in open ruimte.
- *Via welke kanalen gaan de extra middelen REPowerEU binnen Vlaanderen verspreid worden?* Andries Gryffroy: in de eerste plaats mag men niet vergeten dat alle internationale organisaties in eerste orde naar **staten** kijken voor dergelijke **steunoperaties**, en niet naar **regio's**. Dus het

is uiteindelijk federale niveau, en dan pas komt er een verdeling tussen de drie Gewesten. In vergelijking met andere federale landen verloopt het bij ons vrij correct en vlot, eenmaal er een verdeelsleutel is afgesproken. In het Comité aan de regio's pleit hij wel voor een rechtstreekse toewijzing.

- *Welke maatregelen zullen bedrijven opgelegd krijgen?* Andries Gryffroy: momenteel zijn er in hoofdzaak geen **verplichtingen**, maar wel **aanbevelingen**. Het sluiten van een energiebeleidsovereenkomst is wel een verplichting, maar het toetreden tot audit- of benchmarkingsconvenant is nog steeds op vrijwilliger basis. Bij dit laatste kan een bedrijf zich steeds terugtrekken. Buitenlandse bedrijven trekken zich al eens terug omdat ze dit niet zien zitten – vooral Amerikaanse bedrijven. Is het nog langer moreel houdbaar om niet te willen toetreden? Maar ook laakbaar is het dat er binnen de Vlaamse overheid relevante entiteiten zijn die nog niet zijn toegetreden.

Slotwoord – Jan Verheeke, Secretaris Minaraad

Jan Verheeke wijst erop dat sessie in allerlei opzichten vernieuwend was – niet in het minst omdat we **twee commissies** aan het woord gelaten hebben: de Europese Commissie en de parlementaire Commissie betreffende het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Dit gegeven duidt op het belang van het onderwerp. Dank aan alle sprekers – en verslag volgt snel.